

Norra Strö Hembygdsförening

Årsskrift 2017

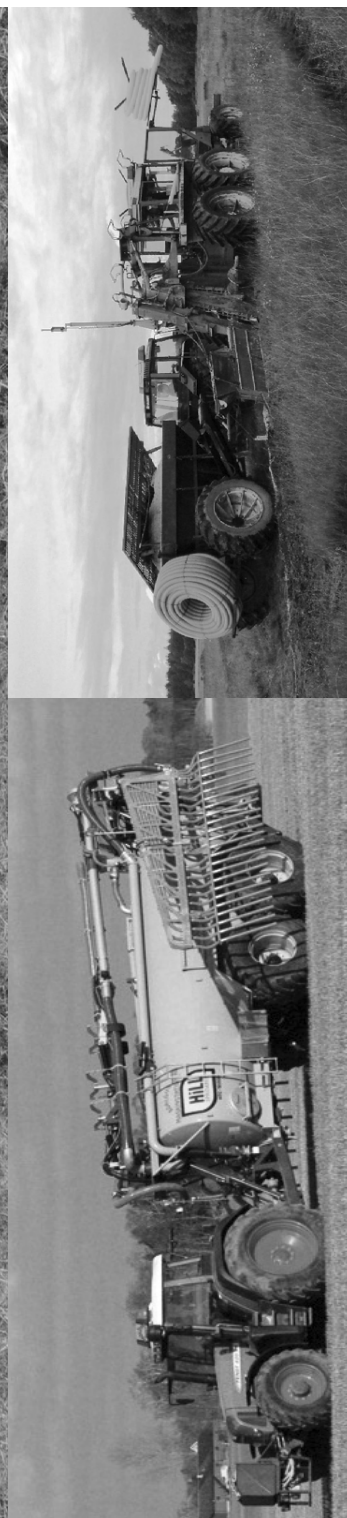
Roalövs Maskinstation AB

Jens 070-5734010 Tony 070-6373154 Ola 070-2172214

www.roalov.com

Vi erbjuder bl.a:

- sprutning 24m
- Hill tunna 25m3
- m 24m ramp
- Hill tunna 18m3
- m 16m ramp el
- 12m myllare
- pressning
- fyrkant och rund-bal, plastning
- rundbalspressning
- m inliner
- dikning m plog el
- kedjegrävare
- tröskning
- betupptagning

Verksamhetsberättelse för år 2017

Föreningen har återigen drivit en livlig verksamhet, med flera innehållsrika föreläsningar och våra traditionella sammankomster som stomme. Både Sommarfesten och Strödagen lyfte också fram våra trevliga lokaler i Övarps gamla småskola under 175-årsjubileum av folkskolans lagstadgade tillkomst i Sverige. Årskrönikan på de följande sidorna berättar om dessa aktiviteter i mer detalj.

Föreningen har representerats vid kretsmöten och andra träffar i Skånes Hembygdsförbunds regi. Inventering av våra samlingar pågår.

Gåvor från enskilda i form av föremål, kontanta medel och, framförallt, arbetsinsatser har skänkts. Anslag har erhållits från Kristianstads kommun med ett extra bidrag i år till renoveringen av den gamla tvättstugan. För allt detta, och till alla Er som har visat intresse och deltagit i våra aktiviteter, ber vi få framföra Föreningens stora tack.

Medlemsantalet i Föreningen var vid årets slut 182. För att främja smidigare och billigare kommunikationer ombeds medlemmar med e-post att skicka mejladressen till kassören Annika Böök (annika.book@gmail.com).

Rättelse, Årsskrift 2016: På s. 8 uppgavs felaktigt att brudklänningen tillhörde Louises mamma. Eva Abrahamsson var stylisten för dagen och klänningen tillhör hennes svägerska, Eva Ljunggren. Vi tackar båda för en mycket tjugsig uppvisning.

Styrelsen

Ordförande	Britt-Louise Håkansson	044-74026
Vice ordförande	Kjell Tangfors	044-74167
Sekreterare	Yngve Holmgren	044-74155
Kassör	Annika Böök	044-70932
Ordinarie	Rose-Marie Andersson	044-74031
Ordinarie	Gunvor Tillman	044-74165
Ordinarie	Dustin Anderson	044-74035
Suppleant	Mats Mårtensson	044-74112
Suppleant	Karolina Holmgren	072-1823993

Upplysningar: telefonsvarare på 044-74038 och hemsidan www.hembygd.se/norra-stro/.

Innehållsförteckning 2017

Årskrönika 2017	s. 4-9
Jordbruk i Norra Strö 1917	Therese Ericsson s. 10-12
Ströpågen Gustaf som åkte på "korståg" till Kina	Erland Stiber s. 13-18

Foto: Inger Sundström, Thomas Hjörning, Karolina Holmgren, Gunvor Tillman, D. Anderson

Årskrönika 2017

Vinterns föreläsningsserie hette **"80-åringar berättar"**. Den första lördagen belyste **Nils Lennart Persson** alla förändringar i traktens flora och fauna under sin livstid.

Andra lördagen drack vi kaffe i kyrkbänkarna när **Olof Westerdahl** tog upp kyrkorummets olika estetiska värden i ett historiskt perspektiv.

Yngve Holmgren avslutade serien på hembygdsgården med att visa en blandning gamla diabilder från trakten, föreställande allt från torvupptagning till olika fordon och byggnader. Historierna som bilderna väckte diskuterades ivrigt under den mycket välplånade fikastund som följde.

Årsmötet ägde rum **den 25 mars** i hembygdsgården och följdes av en trevlig fikastund. Grannbarnen Hanna och Alice sjöng en fin medley av barnvisor och några gamla gruppfoto från förra sekelskiftet visades och diskuterades.

Den 22 april gästades en fullsatt hembygdsgård av **filmaren Torsten Niklasson**. Hans dokumentation av **1960-talets jordbruk på Söderslätten och skogsbruk i Göinge** blev en trevlig tidsresa för socknens gamla bondesläkt. Maskiner och tekniker kändes väl igen och Niklassons stillsamma berättarstil med kameran la ytterligen en varm filt av nostalgi runt publiken.

Den uppföljande diskussionen runt fikabordet var desto livligare.

Valborg firades traditionsenligt den 30 april i Övarp med tal och sång, kaffe och korv. Rolle agerade majbålsmästare än en gång och brasans värme och ljus tog vid där solen slocknade.

Gökotta ägde rum i år vid linbastan i Kålaberga. Med kölnans välvda tak som fond satt vi under bar himmel inramad av brydestuans kvarvarande stenvägg. Kantorn Anné-Christiné Norgren vid den batteridrivna keyboarden förde kören Glada toner igenom flera kända sånger medan kyrkoherden Magnus Evertsson lyfte våra blickar ännu högre i predikan innan vi samlades kring fikakorgar och njöt av vårsolen.

Den 25 maj ägnades kvällen i hembygdsgården åt **trädgårdslust**. **Ingmarie Johansson** tog fram vackra bilder och berättade om olika trädgårdar varifrån hon hämtat inspiration till sin egen verksamhet i Hammar.

Under den första och den sista söndagen i **juli månad** öppnade vi hembygdsgårdens port till besökare från när och fjärran. Under avslappnade former kunde man titta på utställningarna och diverse bildalbum från arkivet gav bränsle till samtalen runt fikabordet.

En nedtonad men mycket färgglad **sommarfest** firades **den 27 augusti**. Som hyllning till folkskolans 175-års dag, hade montrarna fyllts med gamla skolböcker och väggarna täckts med ett urval läckra, informationspäckade exemplar från vår stora skolplansch samling.

Den 4 september ledde sedanligt **Nils-Lennart Persson** en ny minnesrik vandring på **kyrkogården**.

Full fläkt blev det **den 9 september** när **Strödagen** intog lokalen med alster från lokala hantverkare till försäljning, musikunderhållning av Snickeribandet och, trots regnet, en strid ström av köpglada, fikasugna besökare.

Under hösten ägde tre ganska olika föreläsningar rum i hembygdsgården. **Den 23 september** berättade **Emma Pettersson**, med hjälp av Agneta Almqvist, om "sin väg tillbaka till livet" efter den hemska misshandeln hon överlevde 2009. De varvade korta betraktelser med enkla sånger och skapade en upplyftande helhet som andades obruten vilja och framtidstro.

Den 22 oktober berättade **Jörgen Svensson** initierat om den legendomsusade, och av medier hårdbevakade brottslingen "**Bildsköne Bengtsson**" och hans många bragder. Rik blev han aldrig och när hans sista gömma i nordöstra Skåne röjdes 1934 var karriären slut. Efter frisläppandet 1945 kunde han försörja sig som skräddare och, ironiskt nog, blev lagning av polisuniformer en pålitlig inkomstkälla.

Mattias Persson avslutade säsongen med en välbesökt presentation om "Genvägar till släktforskning" **den 19 november**. Det vanliga detektivarbetet i olika databaser har fått en kraftfull medhjälpare i **DNA-provtagning** och analys genom företag som specialiserar sig på **släktforskning**. Persson förklarade tekniken på ett mycket pedagogiskt sätt och berättade om några spännande resultat från sin egen forskning. Han uppmuntrade flera att testa sig och ta vara på det nya verktyget.

Jordbruk i Norra Strö 1917: Lokalundersökningar

Av Therese Ericsson

Åren 1913–1920 gjorde hushållningssällskapen i varje län på uppdrag av SCB en s.k. lokalundersökning av jordbruken i alla socknar. Man tog en åttondel av länets yta varje år och på så sätt klarade man att få med hela landet på åtta år. I maj 1917 undersökte representanten från hushållningssällskapet samtliga gårdar i Norra Strö utom en (naturligtvis saknas den där min anfader bodde). Ungefär 115 gårdar finns med. Representanten antecknade noggrant hur många husdjur av olika slag det fanns, areal trädgård, vad som odlades på åkrarna och föregående års skörd. Enligt uppdraget skulle bara gårdar med minst 0,25 hektar mark undersökas men i materialet finns även mindre inkluderade. Hela materialet sammanställdes sedan på SCB och blev till statistik i serien *Jordbruk och boskapsskötsel*. Liknande undersökningar gjordes några gånger till på 1900-talet men det materialet är inte lätt tillgängligt för forskning. Blanketterna för 1913–1920 är däremot inskannade och finns i Riksarkivets digitala forskarsal på <https://sok.riksarkivet.se/lokalundersokningar>.

Blanketten var i A5-storlek och på framsidan skulle uppgifter om gården, ägaren/brukaren och husdjuren skrivas in:

Å denna blankett meddelade uppgifter få ej begagnas för taxering eller beskattning utan av-
 givas endast för statistiska ändamål.

N:r 91

Lokalundersökning år 191

i Norra Skrä socken Tröst förs hush.-sällsk.

Gården Lägenheten Torpet Oranien 3. 421 Jordreg.-nr

Ägare Joh. F. L. L. Brukare

Hingstar vid 4 år o. däröver	Arbets- hästar.		Vagns- och ridhästar.		Ungghästar (vid 1 till 3 år).		Pol.	Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungauk.	Kalvar.	Bosgar och lacker.	Lamm (under 1 år).	Gefter.	Killingar (under 1 år).	Avelsvevin.		Godsvevin.	Grisar (under 4 mån.).	Höns	Andar kycklingar.	Bj- senhällen.	
	Vallo- ker.	Ston.	Vallo- ker.	Ston.	Hingstar och valloker	Ston.											Modor- svevin.	Fär- velar.						
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	3	4	—	—	—	1	—	11	84	—	—	—

Uppgift lämnad den 14/5 av Ägaren Brukningsdelen besökt ej besökt.

NORSTEDT BTHN 1917
171383

Joel Tillman på Övarp 8 fick besök den 14/5 1917 och uppgav då vilka djur han ägde. Notera att det var skillnad på arbetshästar och vagns/ridhästar. Det var också skillnad på avelssvin och gödsvin. I detta fall kan man gissa att modersuggan fått 11 kultingar det året men att korna inte kalvat.

På blankettens baksida noterades marken och grödorna för samma gård:

	Hekt. ar.	Växtslag.	Areal. Hekt. ar.	Utsäde.		Skörd föregä- ende år. Kg.	V ä x t s l a g .	Areal. Hekt. ar.	Skörd föregä- ende år. Kg.
				Kg. pr har.	Kg.				
Egendomens hela areal (utan vatten):									
Trädgård		Höstvete					Socketbetor		
Därav hökaväst- odlingar har		Höstråg	0.5	200	100	2300	Foderrotfrukter	0.5	13000
Åker och annan od- lad jord	52.5	Vårvete					Klöverfrö		
Naturlig äng		Värråg					Gräsfrö		
Skogs- o. hagmark	4-	Korn							
Övrig mark	12.5	Havre	1-	200	200	1200			
Summa areal (utan vatten)	145.0	Blandsäd					Odlad jord för höskörd	0.25	1400
Nyodling under senas- te fem år	✓	Ärter					" " fögräs o. d. till bete " " o. grönfoder	0.5	—
Av åkerjorden äro täckdikade	2-	Bönor					Ren träda	0.5	—
Begagnade torvmossar: till torvströ		Vicker					Obrukad åkerjord	1-	—
till bränsle		Potatis	12.5	2000	1500	3400	S:a åker o. annan odlad jord	52.5	—
		Säd till bete o. grönfoder	12.5	200	50	—	Naturlig äng, använd förslätter	✓	

Arealen angavs i hektar. Totalt ägde Joel Tillman 10,50 hektar mark varav 4 hektar var skog. Föregående årsskörd gav en del råg, havre, potatis, rotfrukter och hö, angett i kilo. Man kan också se att 1,5 hektar av åkerjorden inte var odlad alls.

En av de största gårdarna tillhörde **Teovald Tuve** på Övarp 5:

På denna blankett meddelade uppgifter få ej begagnas för taxering eller beskattning utan av-
 givas endast för statistiska ändamål.

Nr. 65

Lokalundersökning år 1917

i Norra Elva socken Ferietåns hush.-sällsk.

Gården Lägenheten Torpet Orang 5-13 8 Jordreg.-nr.

Ägare Ferdinand Larsson Brukar

Arbets- hästar.	Vagns- och ridhästar.	Ungdhästar (vid 1 till 5 år).	Föl.	Orar.	fyttar.	Kor.	Ungauk.	Kalvar.	Bägar och laktkor.	Lamm (under 1 år).	Getter.	Avelssvin. Modor- svepor Får- collar.	Sticksvin. (under 4 mån.).	Höns.	Bl. sambiten. Annat fjäderfä.
4	4	1	1	—	1	20	12	2	—	—	—	5	10	10	40

Uppgift lämnad den 10/5 av Ägaren Brukningsdelen besökt ej besökt.

HÖRSTEDT STAM 1917
 171363

Totalt fanns 10 hästar, 35 nötkreatur, 25 svin och 40 höns på gården.

Egendomens hela areal (utan vatten):	Hekt- ar.	Växtslag.	Areal. Hekt- ar.	Utsäde.		Skörd föregä- ende år. Kg.	V ä x t s l a g.	Areal. Hekt- ar.	Skörd föregä- ende år. Kg.
				Kg. pr har.	Kg.				
Trädgård	0.25	Höstvete	6-	220	1330	7000	Sockerbeter	1.25	38340
Därav höskväxt- odlingar	0.1	Höstråg	6-	200	1200	15000	Foderrotfrukter	2-	60000
Åker och annan od- lad jord	50.75	Värvete					Klöverfrö		
Naturlig äng		Värråg					Gräsfrö		
Skogs- o. hagmark	25-	Korn	1-	210	200	2000			
Övrig mark	1-	Havre							
Summa areal (utan vatten)	77	Blandsäd	15-	220	3000	91000	Odlad jord för höskörd	18.5	15000
Nyodling under senas- te fem år		Ärtor					förgräs o. d. till bete o. grönfoder		
Av åkerjorden äro täckdikade	35-	Bönor					Ren träda		
Begagnade toremossar: till torvströ	0.25	Vicker					Obrukad åkerjord		
till bränsle		Potatis	2.5	3000	500	91000	S:a åker o. annan odlad jord	20.75	
		Säd till bete o. grönfoder	4-	220	880		Naturlig äng, använd förslätter		

Antal hektar mark angavs till 77, varav lite mer än 50 var uppodlad.

I materialet finns ganska få kvinnliga ägare eller brukare och de som finns verkar ha det fattigt. Typiskt innehade kvinnorna 10–20 höns och en liten trädgård. Den som ägde allra flest höns var Nils Nilsson på Kålaberga 3 som innehade 150 st. Bisamhällen var inte så vanligt förekommande men Adolf Tuveesson på Kålaberga 4 hade 39 st. Allmänt verkar nästan alla grödor enligt blanketten ha odlats i Norra Strö 1917, dock var raderna för bönor, vicker, klöver och gräs oftast tomma.

Materialet i lokalundersökningen är intressant eftersom det ger ett nedslag i historien. Det framgår vad man hade att äta för 100 år sedan och vilka levnadsvillkor socknens befolkning hade. Materialet kan användas för vidare forskning eftersom det är så detaljrikt. Man kan till exempel räkna ut hur bördig jorden var och hur stor andel som var skog resp. odlad jord.

Litteratur:

Gadd, C-J. & Jorner, U. (red.), *Svensk jordbruksstatistik 200 år*, SCB, Örebro, 1999

Jordbruk och boskapsskötsel, Statistiska centralbyrån, Stockholm, 1916–1964

Arkivets källhänvisning (volymen där Norra Strö ingår):

Statistiska Centralbyrån (SCB) - samlingspost, Lokalundersökningar. Primärmaterial: ordinarie blanketter 1913–1920, SE/RA/420401/19/H 2 AAA/76 (1917)

(Therese Ericsson e-post: tess88roots@yahoo.se)

Ströpågen Gustaf som åkte på "korståg" till Kina

Av Erland Stiber

Den 12 augusti 1885 föds Gustaf Österlin, son till folkskollärare Sven Österlin och hans hustru Olivia. Familjen, med tre barn, bor i en enkel liten lägenhet inrymd i skolhuset i N. Strö och för att få ekonomin att gå ihop har fadern flera uppdrag i byn, bl.a. i sparbanken. Tillsammans med hustrun köper familjen också en liten jordbit som de odlar och som möjliggör att familjen kan ha grisar och höns. Barnen ska kostas på och sonen Gustaf inackorderas i Kristianstad för att kunna genomföra sina studier på Högre Allmänna Läroverket. 1906 blir han student och börjar sedan studera teologi vid Lunds universitet där han på våren 1911 avlägger examen som teologie kandidat och så blir han en termin senare prästvigd för Härnösands stift.

Gustaf Österlin (1885–1973), (teckning av Uno Dunér 1937).

Sommaren före sin prästvigning hade han tjänstgjort som t.f. lärare vid Svartsjö tvångsarbetsanstalt och fick senare som nyvigd präst under några månader fortsätta att arbeta där huvudsakligen med undervisning för de tvångsintagna. Här träffade han sin blivande fru Ellen, dotter till fångvårdsdirektören på anstalten, Gerhard Reuter-crona och h.h. Henny. Efter några månader missiveras Gustaf som pastorsadjunkt till Sundsvall och Selånger, men redan 1913 blir den lovande och duglige 28-åringen skickad till Rotterdam för att tjänstgöra som sjömanspräst. Här kom han att arbeta under krigsåren och mycket omtalat blev hans djärva företag att i oktober 1914, medan tyskarna belägrade Antwerpen, undsätta den svenske sjömansprästen där, Caspar Börjesson, som hade följt med skandinaverna i den stora flyktingströmmen från Belgien in i Nederländerna. Börjesson ville tillbaka för att återgå i kyrkans arbete i Antwerpen, han behövdes där för arbetet bland kvarvarande svenskar och för att samordna biståndsverksamhet. Gustaf Österlin bestämde sig för att hjälpa till och föra sin kollega i en liten båt längs kanalerna genom Nederländerna förbi de tyska linjerna. De båda prästerna kom välbehållna fram precis efter stadens fall och den lilla obetydliga svenska kyrkbåten blev den första som efter belägringen löpte in i Antwerpens hamn. I Nederländerna, där Österlin befann sig, levde man i ett land som var skonat från kriget men man var tätt inpå dramatiska händelser eftersom de stora hamnarna vid kanalkusten hela tiden var i fokus för maktkampen.

Efter kriget och hemkomsten från Rotterdam blev Österlin resesekreterare i Missionsstyrelsen (senare Svenska Kyrkans Mission SKM) I Missionsstyrelsen var ärkebiskop Nathan Söderblom ordförande och resesekreterarens uppgift blev att svara för informationsarbetet mellan församlingar här hemma och det

som skedde ute i världen på olika missionsfält. Arbetet bedrevs i nära samarbete med Svenska kyrkans högsta ledning.

Varför Kina?

Vid sekelskiftet var Svenska kyrkans mission ett tämligen litet företag, litet i jämförelse med andra protestantiska missionsrörelser och även jämfört med frikyrkliga missioner i vårt eget land, men vid den här tiden började missionsaktiviteten växa och ögonen riktades då även på Kina. Revolutionen där, 1911–12 uppfattades som ett ”fritt fram” för västerländskt kulturellt och kristet inflytande, något som tiden före revolutionen hade varit otänkbart. Tidigt etablerade sig protestantiska missionsorganisationer från USA och Europa i Kina och ett stort arbete gjordes av organisationen YMCA/YWCA (KFUM, KFUK). Några svenska kvinnor var starkt engagerade i detta arbete och ett par namn kan nämnas, Ingeborg Wikander och Ruth Nathorst. De hade redan under 1:a världskriget givit sig av på den långa färden till Kina för missionsuppdrag och hamnade i staden Changsha i provinsen Hunan.

När man nu i Uppsala började planera en ny större uppgift för Svenska kyrkan i Kina, fanns det en viss kännedom om det arbete som KFUM/KFUK bedrev i Changsha. Informationen kom från de båda ovan nämnda kvinnorna. Österlin fick Missionsstyrelsens uppdrag att skapa stöd för projektet i Kina och att driva fram medel från församlingarna i landet så att arbetet skulle kunna genomföras. Det fanns också en utbredd mening inom Svenska kyrkan, särskilt bland unga, att man hade ett ”världshistoriskt ansvar” för sin kyrka och var kallad till långt större uppgifter än bara församlingsverksamhet i det egna landet. Man betonade även kyrkans undervisningsuppdrag och i Kina ville man bygga upp ett lutherskt utbildningsinstitut för högre undervisning och forskning. Med hjälp av denna skola skulle man kunna betjäna det gemensamma kristna och protestantiska kyrkolivet i Kina. Planerna fann starkt stöd hos ärkebiskop Nathan Söderblom, men fick dock sänkas en del och istället inriktade man sig på ett college när det svenska missionsfältet öppnats. 1919 fick Gustaf Österlin ansvaret för att på plats i Kina genomföra Missionsstyrelsens projekt. Betänketiden för honom var väldigt kort för att säga ja eller nej, det var sannerligen inget enkelt beslut med tanke på att han var gift och småbarnsförälder och inte den närmaste tiden kunde räkna med att få ta familjen med sig till Kina, men hade svarade ja.

Vilka förutsättningar hade Österlin för uppdraget?

Som resesekreterare hade han skaffat sig ett inte föraktligt förråd av teoretisk kunskap om missionen – särskilt missionshistoria och missionsteori. Han hade ansvarat för den kurs för blivande missionärer som Missionsstyrelsen anordnade. Han hade ärkebiskop Söderbloms stora förtroende och han fortsatte även sina akademiska studier under åren som han var anställd vid Missionsstyrelsen och gjorde under år 1918 en missionsstudieresa till Tyskland, bl.a. till Berlin, Leipzig och Wittenberg.

Gustaf hade även ett gott stöd från sin hustru Ellen som var en sann missionsvän. Ellens pappa, fängelsedirektören Gerhard Reuter-crona, var

fångad av den Rodstockska väckelsen och var vice ordförande för den evangelikala Svenska missionen i Kina, men Ellen blev inte missionär på väckelsens grund utan stod till hundra procent bakom Svenska kyrkans missionstankar. Hon hade en kvalificerad lärarkompetens med franska och tyska och kristendom och i Kina kom hon senare att ta två examina i kinesiska språket vilket skulle komma till stor användning i missionsarbetet och inte minst i tolknings- och översättningsarbete.

Avfärden

Den 23 februari 1920 skedde avfärden för Gustaf och en medarbetare till honom, Knut B. Westman. Gustafs hustru Ellen och 2 små barn fick tills vidare vara kvar i Sverige. De båda missionärerna tog amerikabåten från Göteborg och skulle på vägen till Kina besöka olika missionssällskap i England och USA för att dryfta gemensamma missionsfrågor och möjligheter till eventuellt samarbete. Efter att ha besökt New York for de vidare över hela amerikanska kontinenten med tåg för att i Seattle besöka ett stiftsmöte för vår systerkyrka, Augustanalutheranerna, innan de åkte vidare till Minneapolis för ett samråd med *The Norwegian Lutheran Church of America*.

Ankomsten till Kina

Shanghai var på den tiden för de flesta utlänningar det första mötet med Kina eftersom det var dit man kom med båt från Amerika. Gustaf och hans medarbetare hade rest från Seattle till Tokyo och därpå till Shanghai. Hans brev hem tyder på en viss besvikelse över vad han får se, långt utanför kusten möttes man av det gulaktiga, tjocka och leriga utflödet från den stora floden Jangtse. Han berättar att staden Shanghai nådde man fram till sedan man seglat in i en flodarm av Jangtses delta. Staden låg inte vackert och var inte vad han väntat, han tyckte att den med sina imposanta byggnader, affärer och banker och långa breda gator liknade städer i USA eller Europa. Shanghai var vid denna tid en utpräglad kosmopolitisk stad där det bodde briter, amerikaner, fransmän, vitryssar och stora mängder japaner. Dessa eleganta områden i staden styrdes helt av utlänningarna och kineserna fick inte köpa mark eller hus där. Den inhemska befolkningen bodde i ”kinesstaden” och Gustaf berättar att där bakom murar var gränderna smala, husen dåliga, folket fattigt och lukten förfärlig. Mitt i staden låg ”Stadsgudens tempel”. För Gustaf blev det chockartat att se skillnaderna mellan fattiga och rika. Missionsstyrelsen hemma i Sverige hade bestämt sig för att upprätta ett missionsfält inne i centrala Kina, i Hunan där YMCA/YWCA redan inlett ett missionsarbete. Nu skulle de båda svenska prästerna resa vidare in i landet via den klassiska och på denna tid enda möjliga vägen, nämligen med båt på Jangtsefloden, och därpå vidare på floden Xiang till provinsen Hunans huvudstad Changsha.

I Changsha fanns de två svenska kvinnorna Ingeborg Wikander och Ruth Nathorst och dessutom hade det norska missionssällskapet sitt högkvarter där. Efter samråd med övriga kristna missionärer upprättades förvånansvärt snabbt ett svenskt missionsfält med kyrka och även tanken på en skola med högre utbildning blev strax verklighet. I december kom också Gustafs hustru Ellen

med de två barnen Maj och Per till Changsha, tre år senare föds sonen Lars. Så började arbetet med att lära sig kinesiska och lära sig hur det kinesiska samhället fungerade. Man kan inte bli annat än imponerad över det stora översättningsarbete som de allra närmaste åren skedde av bibel och psalmer. Missionärerna åstadkom tillsammans en "Lutheran Hymn Book" på 600 psalmer på kinesiska, översatta från tyska, nordiska och anglo-amerikanska grundtexter förutom några nyskrivna psalmer på kinesiska. När Österlin på sina resor i Kina såg hur de olika missionerna hade byggt sina hus i västerländsk stil blev han djupt kritisk och tyckte att det var både hänsynslöst och utmanande. Sådana misstag ville han inte upprepa i Changsha och bestämde sig för att bygga upp skolan och kyrkan i kinesisk byggnadsstil och så blev det.

Orosmoln

Under de första åren efter revolutionen 1911–12 fanns det en öppenhet mot västerlandet och den kinesiska ungdomen använde sig gärna av missionernas olika utbud av verksamheter. Efter några år började dock orosmolnen hopa sig och antivästerländska stämningar och t.o.m. hot riktades mot de olika aktörerna för kristen mission.

Gustaf Österlin brukade säga att han kommit till Kina som en "då renlärig missionssekreterare", men att han rätt snart utvecklades till en "kättare". Han började efter kort tid se att det stora missionsföretaget i flera avseenden hade utgått från felaktiga premisser och att det därför saknade förutsättningar för en hållbar utveckling. Han menade att missionen var byggd på förutsättningar "hemifrån" istället för att utgå från "missionsfältets krav". Österlin ville arbeta för ett starkare självunderhåll, självstyrelse och självutbildning bland de kinesiska kristna och han saknade de kristna missionernas förtroende för kinesernas förmåga. Detta blev roten till Österlins formulerade missionsstrategi "The Osterlin lines", som kom att livligt diskuteras under de kommande åren. Gustafs yngste son, Lars Österlin som var professor i missionskunskap, har i boken "Korstågen till Kina" intressant skildrat den tidvis hätska diskussion som de Österlinska riktlinjerna gav upphov till.

Inbördeskriget 1926–27

Under försommaren 1927 bröt Chang Kai-shek upp från sin dåvarande bas i Sydkina och förde sina trupper mot norr i sin avsikt att slå ner kommunistiskt motstånd och sedan ena landet och själv överta makten. Hans väg gick genom provinsen Hunan och huvudstaden Changsha föll den 12 augusti. I arméernas följe gick hopar av rövarband och i Hunan vidtog en direkt förföljelse av kristna. Efter en blodig slutkamp i Shanghai kunde han räkna sig som segrare. Hans motståndsmän Mao Zedong etablerade sig i Hunans grannprovins Jiangxi och gjorde därifrån flera angrepp in i Hunan med sikte på att i Changsha etablera sitt högkvarter. Missionernas skolor och kyrkor tvingades att stänga. Gustaf hade med sin familj, efter sex år i Changsha, 1926 åkt hem till Sverige på ett s.k. sabbatsår och fanns alltså inte på plats under oroligheterna utan fick bekymrad följa händelseutvecklingen på avstånd.

Efter inbördeskriget

Tidigt på våren 1928, när de värsta oroligheterna lagt sig, återvände Österlin till Changsha. I fråga om materiella skador hade den svenska missionen sluppit lindrigt undan, men han kunde konstatera att den församling man lyckats bygga upp i stort sett hade skingrats. Under sommarmånaderna använde han sitt nya språk, kinesiska, och vandrade gata upp och gata ned för att söka upp tidigare församlingsbor. Många fann han och erbjöd dem komma tillbaka, men det var många som visade att det var omöjligt, någon hade blivit skrämmd, någon blivit kommunist, någon gått under i opiummissbruk, någon hade flytt. Den kommunistregim som hade rått i Hunan hade lämnat tydliga spår efter sig i folkopinionen, skulle de komma tillbaka? Hur länge skulle västerländsk mission tillåtas?

Nu började arbetet med att fundera över vilka möjligheter som skulle kunna göra att en kyrka skulle kunna överleva i Kina. Österlins tankar, som för tiden ansågs radikala och motarbetades av många, byggde på att kyrkan skulle bära en nationell prägel och att man utan onödigt dröjsmål skulle överlämna ansvaret för församlingslivet – även uppgiften som präst – åt de kinesiska kristna själva. Det kom att visa sig att efter kulturrevolutionen under Mao Zedong fortsatte den missionsverksamhet som Österlin byggt upp på dessa nya grunder, att leva vidare.

Japanskt anfallskrig

Japans aggression mot Kina eskalerade från och med sommaren 1937 och på kort tid besatte japanerna viktiga områden i Kina. Changsha låg nära krigsfronten och hela staden brändes ner 1938 på order av Chiang Kai-shek som ville förhindra japanerna att ta Hunans huvudstad. I denna brand ödelades allt som den svenska missionen byggt upp. Österlin var vid det tillfället på resa i Indien för att besöka en internationell missionskonferens.

Återuppbyggnad

1941 återupptogs arbetet i Kina och det blev ett kompromissande med de Österlinska riktlinjer som hävdade så mycket självstyre som möjligt för de kinesiska kristna, men då hade Österlin lämnat missionsuppdraget och tjänstgjorde som komminister i Lunds domkyrkoförsamling innan han 1944 blev kyrkoherde i Svedala och 1947 kontraktsprost i Bara. Också tidigare hade han tjänstgjort i Lunds stift, nämligen en period på 1930-talet, då han var t.f. kyrkoherde i Önnestad, alltså alldeles i närheten av sin födelseort N. Strö.

Efter några årtionden fick Österlin ett stort erkännande för sina "Österlinska linjer" för missionsarbetet och för sin klokskap vad gällde viljan att tona ner onödiga västerländsk kostym för nybildade kyrkogemenskap. På 1970-talet, då undertecknad träffade honom, kunde han även glädja sig över att kyrkan i Changsha faktiskt – om än i mindre omfattning – lyckats överleva Mao Zedongs kulturrevolution och kristendomsfientlighet. Gustaf Österlin avled i Lund 1973.

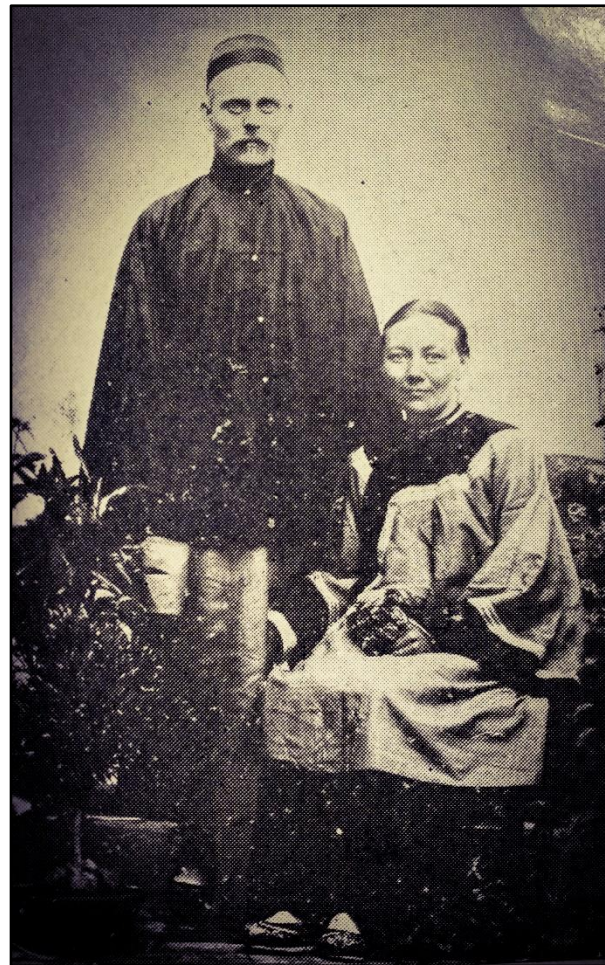
Sammanställningen ovan refererar till samtal jag haft med Gustaf Österlins son Lars, professor och god vän. Jag har även ett flertal gånger träffat Gustaf Österlin. Huvudsakligen har jag återgett innehåll ur boken: Korstågen till Kina, linjer i protestantisk Kinamission, utgiven av Lars Österlin på Sekel Bokförlag år 2005.

Red. Addendum

Gustaf Österlin var inte den första kinamissionär från Strö. Maria Nilsson, dotter till Nils Jönsson och Karna Olsson (Roalöv) som grundade Nygård en kilometer söder om byakärnan, utvandrade till USA på 1880-talet och efter några år åkte vidare till Kina som missionär 1891. Där träffade hon Victor Nordlund, en annan ung missionär med en liknande livsbana (dock från Hälsingland), och de gifte sig 1895 (bilden). Min mormor föddes i Kina 1897.

Under vår brevväxling i samband med denna artikel berättade Erland att hans farfar träffade Victor under seminarietiden i Chicago i början av 1900-talet. Erland skrev om hur förbindelsen upptäcktes:

"Jag mindes att det fanns en Kinapryl i mitt hem, en liten damsko för snörd fot. Jag visste att det var en gåva till min farfar från en kinamissionär och jag ringde därför min pappa som berättade från vem sidenskon kom. Pappa visste att namnet på missionären var Nordlund..."
(D. Anderson, red., Nygård)

Sydved

Allt bygger på förtroende.

Distrikt Hässleholm 010 46 78 564

**Du kan förverkliga drömmar!
Välj en bank som gör skillnad.**

Som kund i Sparbanken Skåne är du med och utvecklar samhället, förverkligar idéer och hjälper människor att växa. Genom att låta delar av vårt överskott gå tillbaka till idrott, kultur, utbildning och näringsliv bidrar vi till att skapa framtidstro där du bor.

Välkommen till Sparbanken Skåne, hela Skånes sparbank.

▶ Läs mer på www.sparbankenskane.se/tillsammans

Sparbanken Skåne

Bjärlövs Grus & Schakt AB

Behöver Du ha grävt eller schaktat ,
upprustning eller underhåll av vägar och
gårdsplaner ?

Vi står till tjänst och lämnar dessutom råd och
kostnadsförslag

Mobil: 0708 - 176 783, 176 784

Hos en mindre bank blir du en större kund!

www.sparbankengöinge.se

Sparbanken Göinge

Lokal - Trygg - Personlig

